

SAKSFRAMLEGG B-sak

Fra utenforskap til innenforskap i Krødsherad

Utvalgssak	Utvalg	Møtedato
1/25	Kommunestyre	19.06.2025
	Kommunestyre	30.10.2025

Kommunedirektørens innstilling:

Saken ble drøftet i møtet hvor administrasjonen fikk innspill til videre fremdrift. Saken sendes tilbake til administrasjonen for ytterligere utredning.

Saksopplysninger/vurderinger:

Det jobbes med en overordnet plan for livsløp som fokuserer på et godt liv fra livet starter til livet slutter. At enkeltmenneske skal oppleve vennskap, innenforskap og inkludering er helt klare parametere for å måle et godt liv, og vil være et naturlig fokus i denne planen. Det at en innbygger opplever utenforskap kan ha rot i mange årsaker, og gjør at det må jobbes på flere plan. Utenforskap kan forstås som at man står på utsiden av arbeid, skole og organisert aktivitet, men det kan og forstås som en opplevelse av ensomhet. Dette gjør at opplevelsen av innenforskap må bygges på flere områder samtidig, og i et langt perspektiv. Det innebærer blant annet at kommunen må beholde og videreutvikle de dyktige ansatte i barnehagen for å vise barn hvordan man bygger vennskap. Det må jobbes aktivt på skolen for å holde et høyt fokus på å bevare vennskap og bygge nye vennskap. Videre må det legges til rette for at barn og unge i alle aldre føler at de er en del av et fellesskap.

Det å gjennomføre videregående skole anses som den kanskje viktigste enkeltfaktoren for å havne innenfor. Tall viser at selv om 98 % av dagens ungdom begynner på videregående, faller nesten en fjerdedel av underveis. Samtidig sier NAV at mest sannsynlig vil det kun være 16 % av arbeidsplassene i Norge som vil være tilgjengelig for ufaglærte. Det er en rekke forskningsprosjekter både nasjonalt og internasjonalt som nå forsker på ungt utenforskap, og som vil være viktige inn i arbeidet med ungt utenforskap, også her i Krødsherad. Det finnes og prosjekter av ulik størrelse i norske skoler som kan ses til, som har hatt det å motarbeide utenforskap aktivt på agendaen over mange år.

Kommunen må være en bidragsyter for å ha gode arenaer hvor ungdom, voksne og seniorer kan møtes. Det innebærer videre at kommunen bidrar til at ungdom føler på mestring og trygghet videre inn i enten arbeid eller studietid, som sikrer en videre opplevelse av delaktighet i fellesskapet. Kommunen må jobbe aktivt for at voksne og eldre i kommunen både har jobber å gå til, samt at de opplever å ha en venn de kan stole på.

Ved siden av kommunen spiller lokalsamfunnet en viktig rolle gjennom frivillighet, ulike lag og foreninger som alle bidrar til en bredde i aktiviteter og tilbud for den enkelte innbygger, samtidig som de

er med på å bygge nettverk. Sett i lys av fremtidens befolkningstall, hvor det vil være langt flere eldre i Norge, vil være en svært viktig faktor inn i opplevelsen av innenforskap.

Framtidas eldreomsorg må i større grad nyttiggjøre seg nettverk og familie, frivillighet, velferdsteknologiske løsninger og andre boformer. Det kan tenkes at andre boformer som for eksempel kollektiver med mindre leiligheter, men hvor det er fellesarealer hvor en kan spise eller gjøre aktiviteter sammen. Dette vil kunne resultere i mer og flere fellesskap, og at flere finner gode rammer å leve i.

Befolkningsframskrivninger viser at det vil bli mangel på arbeidskraft i kommunen om noen år. De som lever i utenforskap, er en arbeidskraftreserve som bør aktiveres. I Norge var det i 2022 nesten 500 000 som sto på utsiden av arbeid, arbeidsmarkedtiltak og utdanning i alderen 15-61. Ved siden av dette er det en reserve på 100 000 i alderen 61 og opp til pensjonsalder. Derfor vil servicemedarbeidere som kommunen allerede har lagt inn i langtidsbudsjettet for kommende år bidra til å ha rett kompetanse på rett plass og til rett tid når det er mange arbeidsoppgaver som kan løses uten å ha helsebakgrunn.

Ulike undersøkelser sier at Krødsherad har innbyggere i alle aldre som opplever utenforskap. Vi har ca 13 % ifølge NAV i kommunen som står utenfor arbeid, som i seg selv er en form for utenforskap. Dette er i hovedsak mennesker i alderen 20-40 år.

I 2021 ble det gjennomført en folkehelseundersøkelse i Viken 32.73 % av de mellom 60-69 svarte i 2021 at de opplever ensomhet av og til. Litt over 6 % i samme aldersgrupper sier de opplever dette ofte. Tallene for de over 70 er i samme spørsmål på 23.64 % på av og til og over 9 % ofte. Ungdata sin undersøkelse på 5-7 trinn sier 9 % av jentene som har svart har en opplevelse av at de ikke passer inn, mens 7% av guttene ofte/veldig ofte føler seg ensom.

Administrasjonen vil i arbeidet med overordnet plan for livsløp legge tall fra blant annet NAV, Ungdata, Elevundersøkelsen og Folkehelseundersøkelsen til grunn. Disse vil ligge til grunn for en del av arbeidet med innenforskap i kommunen. Buskerud fylkeskommune har Planprogram for Buskerudplanen ute på høring nå. Her trekkes utenforskap frem som en av de tre hovedområdene det ønskes å fokusere på fremover. Innspillene som kommer på overordnet nivå her, kan og bør ses i sammenheng med lokale tiltak.

Videre vil det legges opp til en bred medvirkningsprosess for å sikre en god forståelse av hvordan innbyggerne i Krødsherad opplever utenforskap, og hva som skal til for at de skal oppleve innenforskap. Dette med et ønske om å oppdage hvordan kommunen best kan legge til rette for gode levevilkår i egen kommune.

De ulike kildene viser tydelig at også Krødsherad har en stor utfordring med innbyggere som opplever å stå utenfor., og hvordan motvirke dette vil være en stor del av tematikken i den overordnede planen. Kommunedirektøren ser fram til en bred prosess for å sikre en så treffsikker tilnærming som mulig.

Kommunedirektørens innspill til drøfting:

- 1 Hvilke innsatsområder bør prioriteres i planen?
 - For kommunen
 - For å engasjere lokalsamfunnet
 - For å engasjere næringslivet
- 2 Hvilken rolle ønsker formannskap/kommunestyre å ha i arbeidet med innenforskap?
- 3 Hvilke måleindikatorer er det viktigst å oppnå framgang på?